

HVALER *nytt*

FRA HVALER HYTTEFORENING

Årg. 12. NR. 3/2007

Copyright: Hvaler.net

Reiertangen,

SØNDRE SANDØY I OKTOBER MÅNED

Høsten er over oss. En skulle tro det er sommeren som fortsetter, det blåser og regner, akkurat som i feriemåned.

For mange av oss er tiden inne for å stenge av «godset» for sesongen. Vi har tømt kjøleskap, slått av strøm, lest av måleren - og på nytt forsøker vi etter beste evne å hindre at musene slipper inn. Når det gjelder musa, og forsøkene på å holde den ute, er det like mange gode råd, som det er hytteeiere. En kan for eksempel starte med å legge enerkvister langs alle lister, hvitløk langs listene skal også være bra, prøver en til slutt med pepper oppå hvitløk og ener, skulle menyen være klar - og musa over alle hauger.

Tomtefeste og loven. Atter en gang skal Høyesterett behandle Lov om Tomtefeste. I Aftenposten for mandag 17. september har styremedlem i Tomtefesterforbundet et innlegg som han har kalt «Tomtefestere er fritt vilt». I siste avsnitt i innlegget skriver han: «**Fritt vilt.** I debattinnlegget 13. september skriver Per Frantzen, grunneier på Gjerdrum, at han «i valgkampen følte seg som fritt vilt, og at det føltes som om politikere ville ha skuddpremie på ham.» Jeg kan forsikre Frantzen om at det rundt om i landet i mange hundre år har vært festere med nettopp denne følelsen daglig. Og hvis ikke Høyesterett nå ser muligheten til å avskaffe en foreldet institusjon som er Norge uverdigg, vil dette feste(u)vesenet pågå i mange år ennå.»

Tiltredes!

Hvaler Hytteforening

Postboks 490 - 1601 Fredrikstad
Telefon 95 84 85 45
hvaler-h@online.no
post@hvalerhytteforening.no

ADRESSE- OG TELEFONLISTE

Navn/mailadresse	Mobil	Hytte
STYRET:		
GUNNAR DAHL-JOHANSEN, leder hvaler-h@online.no post@hvalerhytteforening.no	95 84 85 45	Asmaløy
JORUNN JENSEN, nestleder jorunn.jensen@hvalerhytteforening.no	90 98 82 04	Spjørøy
HOLSTAD, FRANK, sekretær frank.holstad@hvalerhytteforening.no	90 75 42 11	Siljeholmen
OTTAR SUNDT, kasserer/regnskapsfører ottar.sundt@hvalerhytteforening.no	90 10 77 10	Kirkeøy
STYREMEDLEMMER:		
ODD BAKKEHAUGEN odd.bakkehaugen@hvalerhytteforening.no	97 11 04 21	Asmaløy
GUNDERSEN, RIGMOR, rigmor.gundersen@hvalerhytteforening.no	69 32 49 49	Kjerringh.
SYVERSEN TOMMY tommy.syversen@hvalerhytteforening.no	41 47 30 97	Asmaløy
VARAMEDLEMMER:		
KJELL E. GULBRANDSEN kjell.e.gulbrandsen@hvalerhytteforening.no	48 07 37 10	Asmaløy
OLSEN, TROND trond.olsen@hvalerhytteforening.no	90 84 52 51	Vesterøy

Hvor det ikke er oppgitt mailadresse, er det brukt gateadresse.

«HVALER-NYTT»

utgis av Hvaler Hytteforening og er medlemsorgan for foreningens medlemmer.

Signerte artikler står ikke nødvendigvis for Hvaler Hytteforenings offisielle syn.

Redaksjonen har rett til å redigere innsendte artikler, eventuelt å returnere disse til forfatter for omskriving.

Redaktør: Frank Holstad

I redaksjonen:

Gunnar Dahl-Johansen - Jorunn Jensen - Ottar Sundt

Redaksjonens adresse:

Frank Holstad, Lunnestien 5 B - 0690 Oslo

Telefon: 22 26 92 84 - Mobil: 90 75 42 11 - Fax: 22 26 39 19

E-post: frank.holstad@hvalerhytteforening.no

HVALER HYTTEFORENING

arbeider for alle hytteeiere i Hvaler kommune.

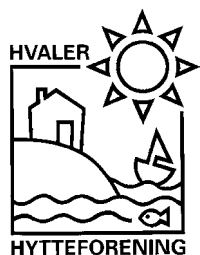

Leders betraktninger

SAMARBEID

I løpet av det siste året har vi med litt stolthet registrert at vi ikke bare blir betraktet som en høringsinstans i enkeltsaker, men at vi faktisk også blir forespurt om våre synspunkter og meninger før administrative vedtak i Hvaler kommune blir fattet.

For Hvaler Hytteforening er dette å betrakte som en aldri så liten fjær i hatten, da dette er et godt bevis på at vi blir tatt på alvor. Samarbeid er for oss et nøkkelord i den virksomhet vi driver, og dersom det er mulig velger vi å styre unna konfliktsituasjoner. Det betyr ikke at vi er enige i alt og med alle, men vi forsøker gjennom både muntlige og skriftlige henvendelser å føre en samarbeidsdialog.

Administrasjonen i Hvaler kommune går i disse dager svinger med tanke på å gjøre endringer i renovasjonsordningen for både hytter og hus. Det er langt frem til det vil kunne bli fattet noe politisk vedtak om en eventuell endring av renovasjonsordningen, men vi har allerede deltatt i et uforpliktende møte om saken, hvor vi har blitt rådspurt og blitt gitt en orientering om hvilke tanker og muligheter man har på dette området.

Det skal bli interessant å følge denne saken i tiden som kommer.

DELE- OG BYGGEFORBUD

Hvaler kommunes ordfører er en mann med sterke og klare meninger. Han har flagget sitt standpunkt når det gjelder videre hyttebygging i Hvaler og han er krystallklar på at han mener det er mer enn nok hytter på Hvaler. «Vi har tatt vår del av

ansvaret, nok er nok, dersom noen vil bygge seg hytte så får det bli andre steder»- skriver ordføreren i sin artikkel i Hvaler-nytt nr. 1/2007.

Det er ingen sak det går an å bli mer uenig med ordføreren om. I denne leder skal vi la hans argumenter foreløpig la bli stående ubesvart, men kun slå fast det faktum at det i dag er ca. 600 ubebygde hyttetomter, hvor mange ligger i allerede etablerte hytteområder, og flere hundre hytteeiere med store tomter har et stort ønske om å fradele en tomt for bygging av en hytte til barn eller barnebarn. I 2008 håper vi derfor det blir et politisk bikkjeslagsmål i Hvaler kommune når spørsmålet om dele- og byggeforbudet fra 1974 skal opp til avstemming.

Vi er ganske sikker på at mange av de folkevalgte er klar over at Fastlandsveien (i 1971) og hyttene i kommunen reddet kommunen fra å bli avfolket.

Hvaler Hytteforening vil i tiden som kommer arbeide for at dele- og byggeforbudet fra 1974 blir opphevet. Det er for øvrig ingen i kommunen som kan gi svar på hvor mange dispensasjoner som er gitt fra denne bestemmelse de siste 30 år?

Ordfører i Hvaler kommune, Paul Henriksen.

KOMMUNEVALGET 2007

De fastboende på Hvaler har nå valgt seg en ny ordfører, og ifølge Fredriksstad Blad så gleder Eivind Normann Borge (FrP) seg til å ta over ordførerklubben i Hvaler kommune. Årets kommunevalg vil trolig føre til markante endringer på flere områder. Som hytteeiere vil vi nok være ganske så sikker på at det ikke vil bli innført noen eiendomsskatt de neste 4 årene og vi vil bli forundret dersom ikke hvalerbommen er en saga blott i løpet av året 2009.

Det skal bli spennende å se hva som skjer med bo-og driveplikten for fast eiendom på Hvaler, og kommunens meget restriktiv holdning til mulige påbygginger på fritidshus.

Vi håper vi nå kanskje kan få gehør for våre argumenter om at det må gangne Hvaler kommune at hyttene kan få bli tidsriktige både i areal og utførelse. Det vil gi arbeidsgrunnlag for både håndverkere og byggeleverandører.

Vi håper også at vårt gode samarbeid med Hvalers ordfører vil fortsette i de neste fire årene, og vi ser frem til et fortsatt konstruktivt og spennende samarbeid.

Eivind Normann Borge (FrP) gleder seg til å ta over ordførerklubben i Hvaler kommune.

TOMTEFESTELOVEN TIL HØYESTERETT

For noen av våre medlemmer kan det nok bli litt for mye fokus på tomtefesteloven. Det er imidlertid slik at over 50 % av våre medlemmer er tomtefestere og må forholde seg til denne loven på godt og vondt.

Tingretten i Oslo har i tre domsavsigelser stilt spørsmålet om tomtefesteloven er i strid med grunnloven. Spørsmålet er brakt inn for landets høyeste domstol og saken avgjøres av Høyesterett fredag den 21. september klokken 12.30! - hvor dommen leses opp i Høyesterett.

Høyesterett er nå ferdig med den muntlige behandlingen av saken om tomtefestelovens § 33 og § 37 er i strid med Grunnlovens § 105 og 97. Saken varte i 6 dager og ble avsluttet tirsdag 21.08.07

Som medlem av Hvaler Hytteforening er man automatisk også medlem av tomtefesterforbundet, og på deres hjemmeside kan man i disse dager lese følgende om saken:

«Tomtefesterforbundet har engasjert seg sterkt i denne sak på festernes side - og vi har fulgt saken meget nøye under hele rettsforhandlingen. Utførlig referat av dommen og resultat kommer i neste nummer av bladet "Tomtefesteren» som sendes våre medlemmer.

Advokat Arild Ruus Simensen førte saken for Tomtefesterforbundet. Vi har status som hjelpeintervenient for festerne i Høyesterett. Våre skriftlige argumenter er sendt inn til retten på forhånd - og disse argumenter er lest opp i retten og vil bli en del av grunnlaget for dommen.

Så langt mener vi at festerne har fått sin sak meget godt belyst for de 8 høyesterettsdommere. Vårt inntrykk er at også Høyesterett innser at dette tomtefestesystem er enestående innviklet og at en forenkling av loven må til.

Hvem som har skapt verdien av en utbygget festetomt - enten det er verdien av en tomt for hus eller hytte - er umulig å få et klart svar på. Vi mener at det er bruken og utnyttelsen av tomte med bebyggelse - altså den som har bygget hus eller hytte på festetomten - som skaper tomteverdien.

Høyesterett har også merket seg at det er bare Norge som har et slikt retts-system der eiendomsretten til grunnen og huset er delt mellom to parter!

Retten har fra Regjeringsadvokaten fått dokumentert at i europeisk sammenheng har Norge et system som er enestående innfløkt.

Regjeringsadvokaten dokumenterte også at Stortinget som lovgivende maktorgan har fullmakt og plikt fra sine velgere til å løse «den gordiske knute» med å gi fester en innløsningsrett og en rett til forlengelse av festeretten på - på samme vilkår. På dette boligpolitiske felt har lovgiver en plikt til å rydde opp. Denne lovgivning er ikke i strid med Grunnloven ble det dokumentert fra Regjeringsadvokatens side på en meget god måte.

Vår konklusjon etter en ukes observasjon i Høyesterett er at nå er det på tide å bli kvitt dette tomtefestesystemet også i Norge !!!

Det er bevist at det bare er Norge som har et slik system som skaper så mange tvister om verdien til bolig og hytter.

Tiden er overmoden til å sette en strek over hele dette tomtefestesystemet ved å gi alle festere en innløsningsrett etter den lov vi har idag! ! !

Bakgrunnen for behandlingen i Høyesterett er at to tingretter har kommet til forskjellig resultat - en tingrett sa at tomtefesteloven er i strid med grunnloven - en annen tingrett at tomtefesteloven ikke var i strid med Grunnloven.

De to paragrafer saken gjelder er § 33 - retten til å fortsette en festekontrakt «på samme vilkår» som den gamle festekontrakt, og retten til å innløse en festetomt til 40% av tomteverdien etter § 37 i tomtefesteloven.

Er disse lovparagrafer i strid med Grunnlovens §§ 97 og 105 - om krav om at en lov ikke skal gis med tilbakevirkende kraft og kravet til full erstatning - ved innløsning av festetomten eller forlengelse av festeretten?

Tomtefesterforbundet mener at Stortinget har vedtatt en tomtefestelov som ikke er i strid med Grunnloven §§ 105 og 97. På dette boligpolitiske lovgiverfelt har Stortinget en uinnskrenket makt til å gi vanlige lover som skal verne landets borgere og rydde opp lovmessig sett på et så viktig felt som dette er for ca. 1 million mennesker.»

Når dette leses er dommen avsagt i Høyesterett. For alle med festetomt i Norge vil Høyesteretts avgjørelse være utrolig viktig med tanke på fremtiden. Skulle Høyesterett komme til den konklusjon at nåværende tomtefestelov er i strid med Grunnloven så er tomtefesterne igjen tilbake som 100% leilendinger på husmannskontrakter!

NÆRBUKTIKEN

Vi benytter anledningen til å gratulere Asmaløy som har fått tilbake sin nærbutikk på Rød.

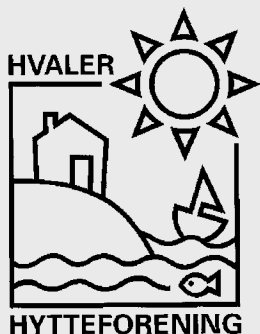
Det var mange som i etterpåklokskapens ånd kunne konstatere at savnet av egen nærbutikk først ble åpenbar etter at butikken var lagt ned.

Heldigvis er det nå full drift igjen på stedet og vi krysser både fingre og tær om at det er liv laga for en butikk på dette stedet.

Vi har lagt bak oss en historisk regnfull sommer. Om det er klimaendring, menneskeskapt eller ikke, er det helt sikkert at det regnet mye om sommeren før i tiden også.

Det er derfor all grunn til å ønske våre medlemmer og annonsører en solrik høst

Gunnar Dahl-Johansen
Leder

Referat fra årsmøtet i Hvaler Hytte- forening, 30. juni 2007

1 ÅPNING

Forenings leder, Gunnar Dahl-Johansen, åpnet med å ønske de ca. 80 frammøtte velkommen til årsmøtet 2007. Han benyttet anledningen til å gratulere forsamlingen med dagen, i og med at foreningen i disse dager kan feire sitt 30-års jubileum. I velkomsttalen uttrykte han sin glede over at årsmøtet for første gang på mange år er lagt til Kirkøy og Floren skole. i den sammenheng påpekte han at styret i Hvaler Hytteforening har besluttet at årsmøtene heretter vil alternere mellom de østre og vestre øyer, også mellom Kirkeøy, og for eksempel Rød på Asmaløy. Og at det også i framtiden bli satt opp buss til møtestedene. Som avslutning på sin hilsningsstale annonserte han at det etter det ordinære årsmøte vil bli avholdt et medlemsmøte, hvor deltagerne vil bli gitt anledning til å stille spørsmål om aktuelle saker. I pausen mellom møtene er det anledning til å få forfriskninger, kaffe/te og «jubileumskake». Som avslutning på sin innledning påpekte Dahl-Johansen at årsmøtet var annonsert gjennom Hvaler-nytt, innenfor de frister som foreningens vedtekter gir. Han spurte så om det var innvendinger til innkallelsen. Innkallelsen ble enstemmig godkjent.

Lederen gikk deretter direkte over til pkt. 2 på dagsorden.

2 KONSTITUERING AV MØTET

- Valg av dirigent. Det forelå forslag på Odd Bakkehaugen, enstemmig valg.
- Valg av referent. Det forelå forslag på Frank Holstad, enstemmig valgt.
- Valg av personer til å underskrive protokollen:

Det forelå forslag på følgende personer:

Jan Berg, Asmaløy og Leif-Jan Hendricksen, Asmaløy, begge ble enstemmig valgt.

Den nyvalgte dirigenten takke forsamlingen for tilliten, og påpekte overfor møtet at det hadde sneket seg inn en feil i den utsendte dagsorden. Det var oppstått feil i nummereringen i saksrekkefølgen. Punkt 1 er åpning, punkt 2 er konstituering, der det står 2 Styrets beretning, skal tallet endres til 3. De videre postene på dagsorden forskyves slik at sak 3. Regnskap med revisjonsberetning blir sak 4, og nåværende sak 4 blir sak 5, nytt punkt 6 blir valg. Det var ingen merknader til dette. Imidlertid ba dirigenten om at forsamlingen godkjente at postene «Innkomne forslag» og «Regnskap» byttet plass på dagsorden, slik at forslagene blir behandlet før regnskapet. bakgrunnen for dette er at enkelte av forslagene har direkte sammenheng med behandlingen av regnskap/budsjett.

Enstemmig vedtatt.

3 STYRETS BERETNING

Styrets beretning er i år, som tidligere, offentliggjort i foreningens medlemsblad «Hvaler-nytt».

Årsmøtet sluttet seg til dirigentens forslag om at det ikke er nødvendig å foreta høytlesing av beretningen, i og med at denne var publisert for alle medlemmene i god tid før årsmøtet. Man ble enige om å gå gjennom beretningen kapittel for kapittel. Medlemmene ble gitt anledning til å kommentere, eventuelt å stille spørsmål etter hvert som

kapitlene ble presentert. Kapitlet «Kjerringholmsaken» ble lest i sin helhet.

Det var ingen kommentarer til beretningen. Denne ble så satt under avstemming.

Styrets beretning for perioden 2006/2006 ble enstemmig vedtatt.

4 INNKOMNE FORSLAG

Det forelå fem forslag til årsmøtet, alle forslagen var presentert i Hvaler-nytt nr. 2/07. Det forelå ett privat forslag fra Lillian Både Gulliksen om fartsgrenser på sjøen, og fire forslag fra styret: Forslag én dreier seg om vedtektsendring, forlag to behandler ekstra styregodtgjørelse, forslag tre om styregodtgjørelse for perioden 2007/2008 og forslag fire om økonomisk støtte til utgivelse av bygdebok.

FORSLAG 1: ENDRING AV § 7 ØKONOMI, KONTINGENT. FRA STYRET

Regnskapet til Hvaler Hytteforening skal følge kalenderåret. Medlemskontingenten fastsettes av Årsmøtet.

Den til enhver tid valgte leder og kasserer på årsmøtet, gis disposisjonsrett og fullmakt til å hente ut verdipost og rekommanderte brev.

Det var ingen debatt til forslaget, dette ble så tatt opp til avstemming. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

FORSLAG 2: EKSTRA STYREGODTGJØRELSE FOR PERIODEN 2006/2007. FRA STYRET

Leder: kr. 10.000,-. Styremedlemmer: kr. 500,-.

Båttrafikken i sommer var langt mindre enn i fjorårets feriemåned. Det dårlige været varr nok årsak til dette. Den dagen ovenstående bilde ble tatt, tok sjøen både båter og brygger.

Det var ingen debatt til forslaget, dette ble så tatt opp til avstemming. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

FORSLAG 3: STYREGODT- GJØRELSE FOR PERIODEN 2007/2008. FRA STYRET

Det foreslås et styrehonorar på til- sammen kr. 92.000,-. Dette fordeler seg slik:

Leder kr. 35.000,-.

Arbeidsutvalgets øvrige medlemmer (nestleder, sekretær og kasserer) kr. 15.000,00 pr medlem.

Øvrige styremedlemmer of vara- menn kr. 2.000,- pr. medlem.

Forslaget medførte spørsmål om hvor mange timer f.eks. lederen la ned pr. uke i foeningens tjeneste pr. uke. dette var selvfølgelig vanskelig å svare eksakt på, men det ble anslått at det kunne dreie seg om 35-40 timer i gjen- snitt. Diskusjonen utløste et forslag fra Mona Flemmen. Forslaget får over- skriften 3B.

FORSLAG 3B: STYREGODT- GJØRELSE FOR PERIODEN 2007/2008. FRA STYRET

Det foreslås et styrehonorar på til- sammen kr. 120.000,-.

Styret avgjør selv fordelingen av beløpet.

*Forslaget ble tatt opp til avstemming.
Forslaget ble enstemmig vedtatt.*

Siden forslag 3B ble enstemmig vedtatt, fant ikke styret det nødvendig å ta sitt forslag opp til votering.

FORSLAG 4: BYGDEBOK. FRA STYRET

Styret foreslår for årsmøtet 2007 å bevilge 25.000 kroner til prosjektet

*Forslaget ble tatt opp til avstemming.
Forslaget ble enstemmig vedtatt.*

FORSLAG 5: FARTSGREN- SER PÅ SJØEN. FRALILLIAN BÅDE GULLIKSEN

Jeg foreslår at Hvaler Hytteforening medvirker til en begrensning og regulering av båttrafikken til badebukter og -strender i badesesongen. Det bør vurderes å få lagt ut markeringsblåser ved de messt populære badeplassene, slik at alle, barn og voksne, kan føle seg trygge og usjenerne av båttrafikk når de bader og leker innenfor markeringsblåsene.

Styret anbefaler årsmøtet å støtte forslaget med følgende ordlyd:

For å oppnå trygghet og trivsel mellom de ulike brukerne av Hvalerskjærgården, enmoder årsmøtet styret å arbeide for en begrensning/regulering av båttrafikken ved badebukter/-strender.

*Forslaget ble tatt opp til avstemming.
Forslaget med styrets anbefaling ble enstemmig vedtatt.*

5 REGNSKAP OG REVISJONSBERETNING

I likhet med styrets beretning var også regnskapet for perioden 2006/2007 presentert i «Hvaler-nytt» nr. 2-2007. Foreningens leder, Gunnar Dahl-Johansen, redegjorde for tallene i regnskapet. Han påpekte et par mindre trykkfeil i regnskap og noter. Ordet ble gitt fritt til kommentarer til periodens regnskap. Styret ble pålagt å rette de påpekte trykkfeil., det var ingen andre kommentarer.

Foreningens revisor, Sigurd Wiik, leste årets revisjonsberetning.

Det ble en kort diskusjon om ordlyden i beretningen. Revisor Ivar Weidal redegjorde for teksten, og framholdt at denne holdt seg revisorers sedvaner og plikter som er nedfeldt i norsk lov

Regnskapet for perioden 2006/2007 ble tatt opp til avstemming. Regnskapet ble enstemmig vedtatt.

BUDSJETT

Budsjett for åtte måneder (mai/desember 2007), ble lagt fram på møtet. Lederen ba om forsamlingens kommentarer til det framlagte budsjett. lederen forslø at de 25.000 kronene, som årsmøtet vedtok som bidrag til bygdebokkomiteen, tas av foreningens kapital. Dette medførte en kort diskusjon, denne medførte at årsmøtet foreslo at disse pengene legges under det vanlige driftsbudsjettet.. Revisor støttet forslaget og ba styret utarbeide nytt budsjett, hvor både økningen i styrehonoraret og bidraget til bygdeboka innarbeides i foreningens driftsbudsjett.

Budsjettet for perioden åtte måneder ble tatt opp til avstemming. Med de

forslag til endring som kom fram ble budsjettet enstemmig vedtatt.

6 VALG

Valgkomiteen har i perioden bestått av Kjell E. Gulbrandsen (leder), Elise Johansen og Trond Olsen.

Valgkomiteens leder, Kjell Gulbrandsen, orienterte om valgkomiteens arbeid. Deretter presenterte han kandidatene til styreverv i Hvaler Hytteforening for peioden 2007-2008.

Leder:

Gunnar Dahl Johansen, Asmaløy
Fredrikstad 1 år (valgt for ett år, gjenvalg)

Nestleder:

Jorunn Jensen, Spjærøy
Siggerud 2 år (valgt for to år, gjenvalg)

Sekretær:

Frank Holstad, Siljeholmen
Oslo 2 år (valgt for to år, gjenvalg)

Kasserer:

Ottar Sundt, Kirkøy
Fredrikstad 1 år (valgt for ett år, ny)

Styremedlemmer:

Odd Bakkehaugen, Spjærøy
Fredrikstad 2 år (valgt for to år, gjenvalg)

Rigmor Gundersen, Kjærringholmen
Fredrikstad (ikke på valg)

Tommy Syversen, Asmaløy
Fredrikstad 2 år (valgt for to år, gjenvalg)

Varamedlemmer:

Trond Olsen, Vesterøy
Fredrikstad 1 år (valgt for ett år, gjenvalg)

Kjell Gulbrandsen, Asmaløy
Oslo 2 år (valgt for to år, ny)

Redaktør av Hvaler-nytt:

Frank Holstad, Siljeholmen
Oslo 1 år (valgt for ett år, gjenvalg)

Revisorer:

Ivar Weidal, Asmaløy
Oslo 1 år (gjenvalg)
Ole Petter Alfstad, Spjærøy
Oslo 1 år (ny)

Det var ingen motkandidater til noen av vervene og alle ble enstemmig valgt med akklamasjon.

Som valgkomité ble følgende valgt:

Mona Flemmen, (ny)
Pål Norheim (ny)
Trond Olsen, (gjenvalg)
Alle valgt for ett år.

Etter at valgene var foretatt, takket dirigenten for tilliten og overlot dirigentklubben til foreningens leder, Gunnar Dahl-Johansen. Lederen takket årsmøtets tillitsvalgte for godt utført arbeid, og redegjorde kort for ettermiddagens videre arrangement.

Hvaler. 30. juni 2007

Jan Berg
Sign.

Odd Bakkehaugen
Dirigent. Sign.

Leif-Jan Hendriksen
Sign.

Frank Holstad
referent. Sign.

SANGHJØRNET TIL HVALER HYTTEFORENING

I forrige nr. av bladet lanserte vi en ny spalte som vi kalte «Sanghjørnet til Hvaler Hytteforening».

Foreningens medlemmer, og lesere av bladet ser ut til å ha satt pris på denne nyskaping.

Vårt medlem, Ivar Andersen, har sendt oss sangen om Tisler-rosen. En romantisk hyllest til Tisler og medfølgende herligheter.

Musikken er skrevet av Edgar Eklund, teksten av Ivar Andersen. Dessverre har vi ikke klart å skaffe noter til visa. men vi vet at den er utgitt på CD hvor Vigdis Lunde står for sangen.

Foreningens sangglade styremedlem, Odd Bakkehaugen, har sendt oss et solid bidrag til «Hjørnet» denne gang. Nabbetorpvisa, en fortelling i tre kapitler om kjærlighet til ho Anna og andre tildragelser her ute i skjærgården.

Det er sikkert mange som har en sangtekst om Hvaler liggende. Ikke hold den for deg selv, men send den til oss så flere kan glede seg. Redaksjonens adresse finner du nederst på side to i dett nr.

TISLER-ROSEN

Ut på Tisler vokser atter rosen
og så vakker som den er i år
i blant villblomst er den virtuosen
la den leve nettopp der den står
det fortelles at en Hvalerjente
som fikk Tisler-rosen i sin favn
på dens giver måtte gå å vente
til han så det var ei mer til gagn.

Du unge mann som plukke vil
en Tisler-rose til sin venn
la rosen stå - ja vær så snill
det gir deg mer så erkjenn
at gleden ved å komme dit
hvor Tisler-rosen står
med vennen din så se og vit
den blir nok der i mange år.

NABBETORP-VISA

Mel.: Klokkeren fra Tvedestrand

Jæ er fra Nabbetorp, jæ drev å fria
hos e på are sia Glommas flo.
Og hver lørdag`s kveld ved åtte tia
te min elskede jæ måtte ro.
Når i eka mi jæ satt på tofta
da var jæ løkkeli, det får jæ si.
Og hjerte banka under lusekofta
hver gang jæ rodde te jenta mi.

Når det var kaldt, så vet De at jæ grua
titt og tåka slet min kjærlighet.
Da var det ofte at jæ ønska brua
hadde vært en sann realitet.
Men når våren kom, da var jæ lik en
mann som Ibsen dikta om en gang.
Da rodde jæ som han Terje Vigen
så blodet i fra mine negler sprang.

Så ville skjebnen at min egen Anna
kom ro`nes over te mæ en gang.
Og hennes tale den var som manna.
Jæ spelte gittar og ho Anna sang.
Vi satt så lenge og lunt i sammen
men ut` på natta mått` ho Anna gå.
Jæ huser gøtt at ho kløv i prammen
og tåka tjukk over ælva lå.

Det var den siste gang jæ så ho Anna
og jæ husær`e så ille gøtt.
Jæ sto å vinka med den høyre handa
og så forsvant ho i en tåkedøtt.
Ho rodde gæli i det tåkehave,
ho havna helt ut på Storesand.
Der traff ho på en som knærta ælker,
jæ har hørt det ta en Hvalermann.

Ja, min gnist den holder på å slokne.
Jæ står tebake på mitt livs ruin.
Og min sorg den prøver jæ å slokne
hos Tambur-Karlsen i et glass med vin.
Men det hender at jæ blir forbanna
når jæ har sitti sånn og spekkulert.
For jæ kunne sjæl vært gift med Anna
hvis denne brua hadde eksistert!

Leif Andrè Johannessen

NABBETORP-VISA II

(Dette er Anna`s versjon av
hendelsesforløpet)

Mel.: Klokkeren fra Tvedestrand

Jæ så i Bla` om dæ og tåkedotten,
som jæ rodde inni denti da.
Jæ sku him og sova ut te slåtten,
som vi skulle byn`t på neste da`.
Ja, jæ rodde så jæ hadde vælkær,
i begge hendene og der jæ satt.
Helt te han som atte kverka ælker,
over esinga på eka datt.

Rent i ørska var jæ da han fria,
før jæ sukka hadde jæ sagt «ja».
Og mens åra svant, gikk bort med tia,
gikk det opp for mæ, jæ var`nte gla.
Hver gang tåka letta og det klarna,
og jæ ville ro tebars te dæ.
Så sa kæll`n: nå ska vi sette garna,
hus nå på at du er gift me mæ!

Ja, mens du har drokke vin og sørja,
har jæ svælja sorgens bitre tår.
Og hver høst når kællen min har dørja,
har jæ tenkt: det kommer nok en vår.
Da døm knyter Kjerkøy fast med bruer,
og der går jæ tørrskodd over land.
Opp te Nabbetorp med lengsles luer,
bort fra tåka her på Storesand!

Med hilsen fra ho Anna

NABBETORP-VISA III

(Dette er Hvalermannen fra Storesand`s
versjon av hendelsesforløpet.)

Mel.: Klokkeren fra Tvedestrand

Det var jæ som tok mæ ta ho Anna
Da ho stranda utpå Storesand.
Det er jæ som sitter her forbanna
over det som følk kan få i stand.
Ho var ente mer ør i hue
da jæ fria enn ho kunne si:
Hvis du legger vegg-te-vegg i stua
og på soverommet, er jæ di.

At jæ drev og skulle kværke ælker
det er løgn og tull og bare dikt.
At ho Anna satt der full av vælker,-
sku du hørt på større tøys enn slikt.
Nei, jæ var på vei en tur te banken
med no` hundre tusen sånn på si`.
Og jæ fatta ente hele tanken
da ho Anna sa: Vis bokæ di.

Du har sotti, du, å tylla i dæ
vin mens jæ har sleti natt og da`.
Konton min i banken ske jæ si dæ
den har økæ jevnt og trutt hver da`.
Ja, ho Anna ho har jadden hatt det
som e` ku på Hvalers grønne eng.
Og så trur du at ho ville dratt te`
dæ og tullet ditt om tåkeseng.

Det med bru te vårs fra Fastlandsveien
ske du ente tru no` på før det,
vil bli ille dyrt, den vesle teien,
40 millioner må det te.
Og førresten sa ho Anna da jæ
skaffa bilde ta dæ: Se på den!
Sku jæ gifte mæ med han, da la jæ
ut på tåke-rotur om igjen!

Med hilsen fra Hvalermannen

Nedenstående artikkel ble presentert på lederplass i Fredriksstad Blad søndag 22. juli i år. Redaksjonen har gitt oss anledning til å gjengi artikkelen i sin helhet.

Festelov som må endres

Nå står mange familier i fare for å måtte kvitte seg med feriestedene sine som en følge av kraftige hopp i festeavgiften.

Tomtefesteloven er en fortidslevning, fra en tid da tomteprisene var beskjedne og folk flest hadde lite å handle for. Gjennom å inngå langvarige kontrakter fikk mange muligheten til å realisere bolig- og hyttedømmen. Grunneierne led ingen større tap på femti- og sekstitallet, for byggingen foregikk i all hovedsak på uproduktiv mark. At berg-rabber ved sjøen skulle representere millionverdier noen tiår senere, hadde ingen tenkt på.

Festekontraktene ble også utformet i den tro at tomtene hadde liten verdi, og verken grunneiere eller festere var særlig nøye med ordlyden. Mange av avtalene er derfor vanskelige å tyde, og tomtefesteloven har blitt advokatmat og en belastning for rettssystemet.

Tidligere i sommer skrev vi om hytteeiere på Holmefjellet i Råde som har

fått varsel om en økning i årlig festeleie fra 4000 kroner og helt opp i 22 700 kroner. En lang rekke hytteeiere i Fredrikstad-distriktet er i en lignende situasjon.

Råde Senterpartis ordførerkandidat Johan Edvard Grimstad forsvarte i fredagens avis prinsippene i festeordningen. Han mener at folk i distriktene også må ta del i verdistigningen på eiendom og at veksten ikke utelukkende må tilfalle bybefolkningen._

Norges Bondelag har tidligere advart mot å foreta endringer i tomtefesteloven som kan resultere i en overføring av verdier fra distriktene til godt bemidlede festere. Bøndenes interesseorganisasjon ynder å fremstille festerne som velstående byborgere. Det er å sette tingene på hodet.

For det store flertallet av bolig- og hytteeiere som bygde på festetomt i Fredrikstad- og Hvalerskjærgården var arbeidere og funksjonærer ved byens bedrifter. Boligene og hyttene var ikke palasser, men beskjedne byggverk. Nå står mange familier i fare for å måtte kvitte seg med feriestedene sine som en følge av kraftige hopp i festeavgiften. Godt bemidlede tar i stedet over. Vi forstår godt at mange synes loven virker både urimelig og urettferdig.

Etter vår me-

ning bør hele festeordningen fases ut, og det må være et mål å få innløsningsrett også for hyttetomter. I utgangspunktet bør innløsningssum regnes ut fra den årlige leie, men det er ikke urimelig å ta hensyn til markedsverdien.

I dag kan festekontrakter slå skjevt ut både for hytteeiere og for grunneiere. Mens noen grunneiere kan nyte godt av en kraftig økning i leien, opplever andre at festeavgiftene blir stående på stedet hvil. _Det er slett ikke bare hytteeiere som kommer dårlig ut av den nåværende tomtfesteloven. En fordeling av verdistigningen er ikke urimelig, og en 60-40 prosent deling mellom hytteeier og grunneier, som er antydnet ved innløsning, har mye for seg. De erfaringer som er gjort så langt med den nye tomtfesteloven viser at det trengs endringer, og det er positivt at Sps Johan Edvard Grimstad og Aps Svein Roald Hansen vil gjøre striden til et hett tema i valgkampen.

Etter hvert som tiden går, og fler og fler hytteeiere i Hvaler legger inn vann og kloakk, blir utedassen etter hvert et sjeldent syn.

Vi synes derfor det kan være på sin plass her i Hvaler-nytt, å gi rom for litt «mimring» over et stykke norsk «kultur» som er i ferd med å bli borte.

Artikkelen er tidligere presentert i bladet «Hytte-nytt», og gjengis her etter velvillig tillatelse av forfatteren, Marianne Haug.

Med kongen på veggen og hjerte i døra

- UTEDOENS HISTORIE

Utedoen er i dag fortsatt den mest benyttede doen på norske hytter, men visste du at utedoen egentlig ble til for å hindre at regn skulle piske latrinen rundt og ikke for at menneskene skulle ha et sted å skjule seg når de gjorde sitt fornødne? De første utedoenene var i realiteten bare et tak, eller i beste fall et skur. Utedoenene har vært senter for morsomheter på alle nivåer gjennom generasjoner. De fleste av oss har gode historier og morsomme barndomsminner fra utedoenene. Min mor har fortalt om utedoen på hytta på Frøya som var plassert på tvers over bekken slik at den aldri måtte tømmes, og jeg er sikker på at det flo-

rerer av artige utedohistorier der ute. Meget kan sies om utedoenens mer eller mindre festlige innslag, men med tanke på miljø og forurensning er det ikke noe særlig godt å si om utedoenens funksjon. Det er ikke mulig å ha kontroll over forurenset avsig fra denne typen doer, hvor «godsakene» blir sluppet rett på bakken. Denne typen utslipp kan blant annet forurense ditt eget og naboens drikkevann og gjøre badevannet lite attraktivt.

Leter vi i oppslagsverker for å finne betegnelser for toalettet, kan vi finne ord som avtrede, bad, dass, do, kakkhus, klosett, latrine, lokum, privet, WC, pinkelvinkel, pissoar og urinal. Disse uttrykkene har ulik historisk opprinnelse, og det ordet man velger å bruke, vil som regel avhenge av sosial rang og kulturelle tradisjoner. En utedo er et av-

Tekst: Marianne Haug

Kilder: Berg, Arnegeir og Rune Ottesen. 1988.

Med hjerte i døra, et bidrag til doens historie.

Tiden Norsk Forlag.

trede eller en do som er plassert uten-dørs, ofte i et separat skur i nærheten av en hytte eller bolig. Hvor sofistikert dette byggverket er, varierer med byg-gerens smak eller forutsetninger. Før dopapirets tid brukte menneskene det de hadde for hånden når de gjorde sitt fornødne. Avhengig av årstiden brukte de gress, blader, mose eller snø. I kyst-distriktene hvor det var vanlig å dra ut på skjær kan vi anta at de rengjorde seg med vann. Iblant fantes det pinner stukket inn i et hull i doveggen, og som kunne brukes av dem som ønsket det. Tørking med høydatter var vanlig blant relativt velstående bønder i Europa, og var også mye brukt i klostrene.

Vannklosetter er ingen ny innretning historisk sett. Allerede på det gamle Kreta, i det gamle Egypt, og i antikkens Rom hadde man avtreder over rennende vann, med avløp til kloakk. Det skulle for øvrig ta mange år før vannklosettet vi kjenner i dag fikk sitt store gjennombrudd. Renovasjonen i Oslo ble ikke regulert ved lov og vedtekter før på midten av 1800-tallet. Forholdene frem til det hadde vært høyst primitive og de hygieniske forholdene direkte helsefarlige: *«Det var et forferdelig griseri som hersket i gårdsrom og gater som var sunnhetens verste fiende. For avløp fra husene hadde man så godt som ikke sørget, og renovasjonen stod på et ganske primitivt standpunkt. Urensligheten nærtes i høy grad ved det betydelige kreaturhold. De fleste gårder hadde stall, fjøs eller i alle fall svinesti, og det flytende eller faste avfall som ikke bli liggende i bakgården, sivet eller ble kastet ut på de dårlig opparbeidede gater hvor rennesteinene gjorde tjeneste som kloakk og hvor derfor grisene gikk*

**En eksklusiv
utgave av
«utedassen».**

og rotet i snauset.» Det var helt vanlig at urin og ekskrementer bare ble kastet ut fra dører og vinduer, rett ut på gaten. Dette ble etter hvert forbudt ved lov og i 1865 kom det første norske firma som påtok seg å tømme bøtter og binger til fastsatte tider. Latrinene ble som i dagens utedoer blandet ut med torvstrø for å fremskynde komposteringen. På landet var det vanlig at folk gjorde sitt fornødne i fjøset. Det var mest hensiktsmessig å gjøre fra seg der det var møkk fra før. Det var ikke uvanlig å ha en dokrakk i fjøset.

Doens masseutberedelse må søkes i de store slottsbygg ute i Europa. På de gamle borgene var det hensynet til forsvaret som gjorde at man måtte sørge for skikkelig avtrede i hovedbygningen. Hvis borgen ble beleiret i lengre tid, ble borgens besetning avskåret fra å bevege seg utenfor murene. I den eldste tid

anbrakte man en åpen kloakk midt på plassen, tilsynelatende uten å ta hensyn til at hele borgen etter kort tid ble forpestet av stank. Mangel på et skikkelig avtrede i de store palassene førte ofte til at besøkende, forretningsfolk, og tjenerne anvendte trapper, slottsgården og korridorer. I Norge går doen i alle fall så langt tilbake som til middelalderen. Det finnes eksempler på tidlige do-konstruksjoner som fortsatt er bevart. Fra 1500-tallet var det vanlige med såkalte «hemmeligheter» festet på utsiden av tårn og bygninger: *«Like utenfor kammerdøren fra enden av høyenloftsvalen finner vi «hemmeligheten», som den kaltes. Den ligger ikke her som i Peer Gyntstuen på selve svalen, men er liksom tatt ut av den og flyttet utenfor veggen. Den kommer således til å danne et lite rom med eget tak på baksiden av huset. På en mer iøynefallende plass enn her kunne den vel i ikke anbringes, så navnet hemmeligheten synes riktig å passe. Man kunne nesten fristes til å tro at den mer var anlagt for stas enn til virkelig bruk»*. I borger og herregårder var det vanlig å feste et såkalt lønnkammer utenpå slottsmuren. Kammeret hadde et hull for ekskrementene, og slik kunne det hope seg opp store ansamlinger utenfor slottsmurene. Dette var selvsagt en farlig smittekilde.

På 1500- og 1600 tallet ble det blant de kondisjonerte vanlig å anskaffe såkalte nattstoler. Det var en stol med hull i setet, og under hullet ble det plassert en beholder i kopper eller messing. Stolen hadde også ryggstø og armlener. Den kunne være utformet i ulike stilarter, og ofte svært elegant. Potta ble ikke noen vanlig bruksgjenstand før menneskene begynte å klumpe seg sammen

PÅ HYTTA

I helgja dreg vi opp på hytta,
all luksusen reiser vi i fra
Det enkle det gjør samma nytta -
Hver fredag gleder jeg meg til å dra
Det er ikke veg helt til døra
og nå har det snødd ei ukas tid
Men noe ska'n jo ha og gjøra;
Jeg måker snø, jeg har da helgjefri

På hytta har jeg utedo, der sitt'je i fred og ro,
frys og les Allers frå august i fjor.
Ingen dusj hell'badekar; vaskevatnet bærer'n far
Alle sitt med balja og vasker det 'n har

Jeg har jo litt sprit oppi skapet,
og jeg skjenke`nabo'n min hver helg
Når'n går ligner'n mest på en ape
Da skrik 'n høgt på kjerringa og elg!
Det er veldig fint med ei hytte
Da har jeg arbeid når jeg har litt fri
Og her kjem alt skrotet til nytte-
Jeg har så mye rart på hytta mi

På hytta har jeg utedo, der sitt'je i fred og ro,
frys og les Allers frå august i fjor.
Ingen dusj hell'badekar; vaskevatnet bærer'n far
Alle sitt med balja og vasker det 'n har

Heime så har vi det fineste fjernsynet
vi fikk kjøpt i by'n
Svartkvitt'n her oppå hytta den duger
så vidt til Dagsrevy'n...

På hytta har jeg utedo, der sitt'je i fred og ro,
frys og les Allers frå august i fjor.
Ingen dusj hell'badekar; vaskevatnet bærer'n far
Alle sitt med balja og vasker det 'n har

- Ole Ivars

i tettsteder. Potta fikk utover 1700-tallet en kunstnerisk utsmykking, og det var ikke snakk om å gjemme bort denne kanskje mest trivielle bruksgjenstanden man hadde i hjemmet. Potta fikk en fremtreende plass, ja nærmest et blikkfang i huset.

Men det er altså den berømmelige

utedassen som ble den vanligste løsnin-
gen i norsk doarkitektur. Opprinnelig
ble den satt opp like mye for å hindre at
avføringen ble skylt bort av regn, som
for å beskytte menneskene som benyttet
den: *«En annen forbedring var å sette
et skur over, enten bare med tak eller
dessuten med vegger rundt, med dette
var det likevel ennå bare meningen å
bevare gjødselen fra å bli gjennompis-
ket av regnet. Derimot er
det nå også tatt hensyn til
personenes bekvemmelig-
het ved denne ytterligere
forbedring i de seneste år,
at skuret er innrettet med
to etasjer og med trapp
opp til den øverste, hvor
folket går, og hvor det en-
ten ligger løse gulyplanker
med åpninger mellom eller
står en flyttbar sess (sete),
så avfallet som før av seg
selv kunne bli spredt jevnt*

*utover hele dungen, og husbonden kan
stå opprett der nede, når han går inn
for å skuffe jord på og jevne.»* I løpet av
1870-80 årene ble utedoen svært van-
lig på landsbygda. På mange gårder ble
doen plassert ved siden av fjøset i den
store uthusbygningen som ble vanlig på
denne tiden. I dette huset ble fjøs, stall
og låve samlet under ett tak og med
en gjødselkjeller under. Her gikk altså
gjødselen fra dyr og mennesker den
samme veien, og ble tatt bedre vare på
enn i tidligere tider. På setra levde gjer-
ne de eldre skikkene videre, og mange
steder legger vi merke til at doen er et
nyere tilbygg til fjøset. Det moderne
vannklosettet med vannlås kom til nor-
ge på slutten av 1800-tallet. Utedoen
var vanlig lenge utover denne tid, og er i

dag fremdeles den mest benyttede doen
på norske hytter.

I utallige kilder finnes ulike utedo-
modeller beskrevet, både ensetere og
flersetere. En av de største rekkedo-
ene som er omtalt i litteraturen, er den
som stod plassert på Olav Trygvassons
Kongsgård. Den kunne betjene 22
mann samtidig, fordelt på to motstå-
ende rekker med elleve seter. I nyere

tid kan ett av Bjørnstjerne
Bjørnsons barnebarn for-
telle at det var konkurranse
blant barnebarna om å få
sitte på doen sammen med
bestefar: *«Morfar satt gjer-
ne lenge på do. Det hørte
til morgenens faste ritual,
og han passet nøye på at
vi tok tingene alvorlig, det
var utedo på baksiden av
drengestuene. Det var ett
for tjenerskapet, et firese-
ters for damene og barna,*

*og hullene var anordnet etter størrelse.
Herredoet var toseters, med farlig store
huller. Det ble gjerne konkurranse mel-
lom oss gutter om å sitte sammen med
morfar. Han satt alltid med døren på
vidt gap med utsyn over en bratt gårds-
vei. Kom noen rekende fordi, hilste han
og slo av en prat. En dag mens morfar
satt der i andre tanker fant vi på å lukke
igjen døren og sette på kroken utenfra.
Jeg er hellig overbevist om at ideen må
ha kommet fra Arne eller Per Soot, som
var den eldste av oss. Vi trakk oss litt
opp i bakken for å se tingene an. Det
ble begivenheter! Det kom et svare le-
ven fra do, så voldsomt at Per stakk av
det forreste han hadde lært, og grepet
av panikk satte vi etter, vi ville ikke ta
støyten alene. Morfar ble jo omsider*

befrikk og vi to skyldige – Per var over alle hauger – ble beordret opp på kontoret. Vi var ikke høye i hatten. Morfars bryn så farlige ut. Jeg kan ikke huske alt han sa, men han avsluttet med at han ikke trengte den slags gutter på Aulestad. Vi kunne reise hjem igjen til Paris. Det var den absolutte katastrofe. Jeg hentet frem mitt mest desperate mot og fikk hikstet frem: - Men morfars, du skrev jo til oss i vår, at bare vi ville komme til Aulestad, fikk vi lov til å gjøre akkurat det vi ville. Husker du ikke det? Det ble en sceneforandring i morfars ansikt. Munnen forble like smal og bister, kanskje enda ett hakk strengere, men øynene lo så de tindret. Og så brast latteren ut – homerisk: - Har jeg virkelig skrevet det? Ja, så får jeg stå ved det. Men MEG får dere ikke lov å stenge inne på do!»

Utedoen har de senere år blitt fiffet opp av kreative hytteeiere, med maling, bilder, blomster, navneskilt og pynte-

gjenstander. Konkurranser som «årets utedass» er laget for å kåre de mest kreative og artige versjonene av den gode gamle utedassen! Sonja og Harald holder også fortsatt trofast, kongelig stand på utedoen. Kanskje har de til og med fått selskap av både Ari og Mette Marit de senere årene. «Med deg ut tar du med deg det tykke påskenummeret av et eller annet ukeblad. Lukten der inne er det ikke noe å si på, ikke nå på vinteren. Du løfter lokket, konstaterer at det er papir på rullen ved siden av, og rigger deg til. Gjennom hjertehullet i døra, kan du se naboen legge ut på skitur. Kald trekk i baken. Frykt for det ukjente der nede. Muselort i et hjørne. Det er aldri så flott å gå på do som på utedoen på hytta!». I 1998 fikk utedoen til og med sin egen selvstendige organisasjon «Utedassens venner». Organisasjonens hovedmål er «å forebygge utedass-skrekk og veilede vannklosett brukere om gleden ved å sitte på en utedass».

Som et anheng til stykket foran, og som en svoren tilhenger av naturvern, synes vi det er både riktig og viktig å ta med noen ord om utslipp av klimagasser. Stykket er sakset fra Fredriksstad Blad, hvor det sto på debattsidene den 26. juni i år.

KLIMAGASSER

Vi må fise mindre. I disse tider der miljøhysteriet snart tar overhånd, tror jeg de mest ihuga miljøforkjemperne har glemt en vesentlig ting, nemlig det faktum at vi promper for mye.

Jeg er ingen kjemiker, så jeg vet ikke om det vi slipper ut er metan, klor eller propangass, men forurensner gjør det i hvert fall.

Tenk deg dagens norske befolkning på ca. 4,6 millioner mennesker som må slippe ut gass opp til flere ganger i døgnet!

Her snakker vi plutselig om millioner av utslipp, ikke per år, men per døgn!

Sånt blir det skikkelig forurensning av!

Hva kkan vi så gjøre for å redusere disse utslippene? Jo, først og fremst, hold deg unna ertesuppe og lignende produkter. Her snakker vi nemlig om miljøbomber.

En annen mulighet er kanskje å kjøpe utslippskvoter? Ikke vet jeg, men parolen må være: Knip igjen!

Vel blåst.

Trond Sørli

Til ettertanke:

Dagen i dag

Det er to dager vi ikke skal engste oss for, to dager som vi kan holde fri for frykt og engstelser.

En av disse dagene er **Gårsdagen**, med dens feil og bekymringer, dens forseelser og tabber, dens hodepine og lidelser. **Gårsdagen** har for alltid passert oss.

All verdens penger kan ikke gi oss **Gårsdagen** tilbake. Vi kan ikke gjøre ugjort en eneste handling, vi kan ikke få usagt et ord.

Gårsdagen er forbi.

Den andre dagen vi ikke skal engste oss for er **Morgendagen**.

Frykt og engstelse vil ikke kunne forandre den.

Gleden og sorgen er ukjent i den ukjente **Morgendagen**. Den er hinsides vår umiddelbare kontroll.

I morgen vil solen stå opp, enten synlig eller bak et skylag, men den vil stå opp. Men før den gjør det – har vi ingen formening om **Morgendagen**, for den er ikke født ennå.

Dette tillater kun **En Dag – Dagen i Dag**. Enhver kan utkjempe en strid og overleve prøvelser av **En Dags** varighet. Det er bare når du og jeg legger sammen byrdene av disse to fryktinngytende evigheter – **I Går** og **I morgen** – at vi bryter sammen.

Det er ikke opplevelser på en dag som får en mann til å bli gal – det er summen av bitterhet over noe som hendte **I Går**, og frykten for hva **Morgendagen** kan bringe.

I Dag er **I Morgen** den engstelige **Gårsdagen**.

La oss - derfor - leve en dag av gangen.

ADRESSEFORANDRINGER For en forening av Hvaler Hytteforenings størrelse, og med medlemmer nær sagt over hele kloden vil det alltid være en viss bevegelse i medlemsmassen. Folk flytter, overdrar hytta til barna, eller simpelthen velger å selge. Ofte foregår disse endringene uten at vi får vite det.

Det vil være til stor hjelp for oss om vi kunne få melding om tildragelsene, slik at vi til enhver tid kan holde vårt medlemsregister ajour. Den enkleste måten å sende oss melding på er via vår hjemmeside: www.hvalerhytteforening.no, eller via e-post: post@hvalerhytteforening.no. Et brevkort til postboks 490 - 1601 Fredrikstad er også en god løsning. Og, har du lyst på en prat, kan du ringe til en av styremedlemmene, telefonnummerne finner du på side to i bladet.